

Megalapozó jelentés

Országos diabétesz program

A jelentést a Programok és Projektek Vezérgazgatósága állította össze.

Tartalom

1. Téma / Feladat.....	3
2. A helyzet elemzése	3
3. Következtetés	5
4. Javaslatok, ajánlások	5
5. Melléletek.....	6

1. Téma / Feladat:

A diabétesz jelen korunk egyik vezető népbetegsége, amelynek folyamatos követése és állapot-, illetve protokoll szerinti kezelése életbevágóan fontos.

Romániában az Országos Diabétesz Programot az Egészségbiztosítási Pénztár finanszírozza és célja, hogy minden diagnosztizált és nyilvántartott cukorbeteg időben megkapja az állapotának megfelelő kezelést és monitorizáló eszközöket.

Hargita Megye Tanácsa egy kérdőív segítségével szeretne volna felmérni azt, hogy hogyan működik Hargita megyében ez a fontos egészségügyi program a betegek szemszögéből, van-e olyan probléma amelyekbe ezek a betegek ütköznek és amelyek megoldása fontos lenne ahhoz, hogy a betegek a lehető legzökkenőmentesebben hozzáférjenek a kezelésükhöz. Azt kértük a nyilvántartott cukorbetegektől, akik az Országos Diabétesz Program által biztosított kezelésben részesülnek, hogy töltsék ki a kérdőívet, hogy meggyőződhessünk, hogy Hargita megyében megfelelően működik a program, illetve segíthessünk az akadályok, problémák megoldásában, ha szükség lenne erre. (1. melléklet - Országos Diabétesz Program kérdőív)

2. A helyzet elemzése:

2023. szeptember 29 - november 29 periódusban felmérést végeztünk egy online Survio kérdőív segítségével és a megye kórházainak diabetológiai ambuláns rendelőiben elérhető kérdőívek segítségével az Országos Diabétesz Program Hargita megyei működéséről, valamint arról, hogy milyen problémákba ütköznek a megyei diabéteszes betegek.

88 beteg töltötte ki kérdőívünket, 9 online és 79 beteg a kórházak ambuláns diabetológiai rendelőiben. Ezek elérhetővé tételében és a válaszok visszagyűjtésében a megye kórházai a titkárságokon keresztül segítették az adatgyűjtési munkát.

A válaszadók 78,4%-a 2-es típusú cukorbeteg, azaz nem inzulinfüggő, hanem gyógyszeres kezelésben részesülő beteg volt. 15,9% pedig inzulinnal kezelt 1-es típusú cukorbeteg.

A kezelésüket végző egészségügyi intézményt, illetve kezelőorvosukat illetően a legtöbb beteg a körzetében működő kórházakhoz és az ott dolgozó diabetológus szakorvosokhoz fordul állapotellenőzés és kezelés céljából, a családorvosi hálózat mellett. Diabetológus magánrendeléshez csak kevesen, a betegek 6,8%-a fordul.

A kezelésekhöz szükséges gyógyszereket, inzulint és monitorizáló eszközöket a betegek nagy része (59,1%) a lakóhelyükön található gyógyszertárakból szerzi be, kisebb részük, a kórházak gyógyszertáraiból jut hozzá a monitorizáló eszközökhöz.

Bár a válaszadók nagy többsége (71,6%) rendben találja a szükséges gyógyszer, inzulin és mérőeszközök beszerzésének folyamatát, a válaszadók 15,9% szembesült problémával a

szükséges gyógyszerek beszerzése során és 8% a monitorizáló eszközök beszerzése során. Problémaként említik, hogy időnként nehezen beszerezhetőek a szükséges gyógyszerek, illetve, hogy a monitorizáló eszközök önköltségen való megvásárlása jelentős anyagi megterhelést jelent a betegeknek.

A válaszadók 80,7% nem vásárolt saját költségen állapotához szükséges gyógyszert, inzulint vagy monitorizáló eszközt, viszont 11,4% kényszerült már esetenként önköltségen beszerezni monitorizáló eszközt, 9,1%-uk pedig gyógyszert.

A betegek 94,3%-a a kezelőorvos által felírt kezelést követi és nem használ egyéb kiegészítő szert állapota javítására. 5,7%-uk viszont rendszeresen vásárol teákat, különböző vitaminokat, natúr termékeket és májvédőt egészségi állapota javítása érdekében. Mindezen költségek fedezésére az így válaszolók 33%-a havi 100 lej alatti összeget, 33%-a havi 100 lejt, 16%-a havi 150-200 lej közt és 16%-a havi 500-700 lej közti összeget költ.

A válaszadó diabéteszes betegek kicsit több mint fele, 55,7%-a hallott már az Országos Diabétesz Programról, ugyanakkor elég nagy hányaduk, 27,3%-a nem hallott róla és 17%-a hallott már a programról, viszont nem tudja, hogy az miről szól illetve hogyan érinti őt.

A válaszadók több mint fele, 56,8%-a nem használ monitorizáló eszközöket. Azoknak akik a programon keresztül jogosultak monitorizáló eszközökre 65%-a eddig időben jutott hozzá a szükséges készülékhez az Országos Diabétesz Programon keresztül, viszont ezeknek a betegeknek a 34%-a akik jogosultak lennének a programon keresztül hozzáférni monitorizáló eszközhöz, kénytelen önköltségen beszerezni azt, mivel nem jutnak hozzá időben a programon keresztül.

A 88 válaszadó közül 12 válaszadó, azaz 13,6% azt jelezte, hogy önköltségen vásárolt már monitorizáló készüléket vagy vércukorszint mérő eszközt és a hozzá tartozó tesztcsíkokat, 10 válaszadó jelölt meg konkrét összeget, amit ezekre fordít havonta. A válaszadók fele 100-200 lejt fordít vércukor mérő eszközre és a hozzá tartozó tesztcsíkokra, 5 válaszadó pedig havi 600–1000 lej közti összeget jelölt meg, amelyet inzulin monitorizáló eszközre költ, vagyis 1.800-3.000 lejt 3 havonta. Ezek azok az eszközök, amelyekre az Országos Diabétesz Program keretében jogosultak lennének. Ezek önköltségen való megvásárlása azt jelzi, hogy ezekben az esetekben a beteg nem jutott hozzá időben a szükséges monitorizáló eszközhöz.

A kérdőívet kitöltők nagy részének nem volt olyan esete amikor önköltségen kellett beszerezzen monitorizáló eszközt, viszont azok akik azt jelezték, hogy vásároltak

önköltségen ilyen eszközt, 94%-ban azt választották, hogy esetükben nem térítette meg az Egészségbiztosítási Pénztár a ráfordított összeget.

A leggyakoribb fennakadásként a következő kategóriákat jelölték meg a válaszadók:

- fennakadások a szükséges gyógyszerek beszerzésével - 8 válasz (9,2%)
- fennakadások a monitorizáló eszközök beszerzésével – 1 válasz (1,1%)
- a rendszer működéssel kapcsolatosan tapasztalt problémák – 4 válasz (4,6%)
- bővebb informálás hiánya az orvosi személyzet részéről – 3 válasz (3,4%)
- mindent rendben talált - 11 válasz (12,62%)
- fennakadások az inzulin beszerzésével – 1 válasz (1,1%)
- a válaszadók 67,8% nem válaszolt – 59 válasz

A betegek által megfogalmazott javaslatokat a az Országos Diabétesz Program Hargita megyei működésének javítására 4 kategóriába összesítettük:

- a monitorizáló eszközökhöz való ingyenes és zökkenőmentes hozzáférés – 7 válasz (8,2%)
- a szükséges gyógyszerekhez való zökkenőmentes hozzáférés – 3 válasz (3,5%)
- bővebb informálás az orvosi személyzet részéről – 7 válasz (8,2%)
- elégedett vagyok – 9 válasz (10,6%)
- a válaszadók 69% nincs javaslata - 59 válasz

A jelentés 2. melléklete tartalmazza a kérdőívek kiértékeléséről szóló összesítőt.

3. Következtetés:

A kitöltött kérdőívek konklúziója, hogy bár a Hargita megyei diabéteszes betegek nagy többsége meg van elégedve a kezelésével és a szükséges gyógyszereihez és monitorizáló eszközeihez való hozzáféréssel, mégis adódnak esetenként olyan fennakadások amelyeken javítani kell, azért, hogy a betegek időben és zökkenőmentesen hozzáférjenek a megfelelő kezeléshez. Ilyen jelzett helyzetek első sorban azok voltak amikor a beteg nem jutott időben hozzá ahhoz a gyógyszerhez amit a kezelőorvos előírt, illetve az, amikor az Országos Diabétesz Program keretében nem kapta meg időben a monitorizáló eszközét, amire jogosult lett volna és amire a diabéteszsel küzdő betegek nem várhatnak, hiszen használatuk elengedhetetlen, ezért ezek a betegek önköltségen vásárolták meg azokat.

4. Javaslatok, ajánlások:

A kérdőívek kiértékelése során született jelentés főbb konklúzióját szóban jeleztük a 2024 januárjában tartott egyeztetés során a Hargita Megyei Egészségbiztosító Pénztár vezetőjének, ezek után pedig e-mailben is továbbítottuk feljük annak eredményeit.

Javasolt, hogy a megyei Egészségbiztosító Pénztár ellenőrizze ezeknek a problémáknak az okát és megoldást segítsen találni a diabéteszes betegek zökkenőmentes ellátására. Ugyanezt javasolt ellenőrizni az Országos Diabétesz Program lebonyolításában résztvevő kórházak esetében is, ahol ellenőrizni kell a monitorizáló eszközök esetenkénti kérésének okát és a meg kell keresni a lehetőségeket ezek javítására. Éppen ezért javasoljuk a kérdőívek kiértékelése során született jelentés továbbítását a kórházak felé is.

5. Mellékletek:

1. melléklet - Országos Diabétesz Program kérdőív

2.melléklet - Survey-report az Országos Diabétesz Program Hargita megyei működéséről.

Csíkszereda, 2024. április 26.